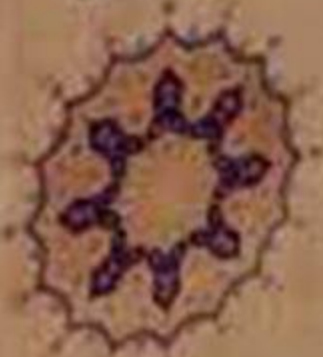

Kur'an-ı Kerim Lügati

İsmail Hakkı
Ma'cidi Mültebesi

Yayıncı
Mümtaz Çapı

Kur'an-ı
Kerim
Lügati

1998

Kur'ân-ı Kerim Lügati

MAHMUD ÇANGA

KİTABI NASIL KULLANACAKSINIZ?

Elinizde bulunan bu kitap iki bölümden teşekkül etmiştir.

Birinci bölüm Mu'cemü'l-Müfehres'in tercümesidir. Ayrıca gerekli görülen yerlere ilaveler yapılmıştır. Kelimelerin hangi Sûre'nin hangi âyetinde geçtiği rakamlarla gösterilmiştir. Kelimelerden sonra verilen birinci rakam Sûre numarasını, ikinci rakam ise âyet numarasını göstermektedir.

Bu kitaptan istifade edebilmek için aranan âyetin sadece bir kelimesini bilmek kâfi geliyor. Mesela **insan** ile ilgili bir âyet bulmak istiyorsunuz. Kitabın son bölümünde bulunan **fihris** kısmına bakarsanız, **insan** kelimesinin sağ yanında 72 rakamı olduğunu göreceksiniz. Bu rakam **insan** kelimesinin bulunmuş olduğu sayfanın numarasını göstermektedir. 72. sayfayı açtığınızda alfabetik sırayı takip ederek **insan** kelimesini görecek, kelimenin hangi Sûrelerde ve âyetlerde geçtiğini rahatlıkla bulacaksınız.

İkinci bölümde Özel isimlerle ilgili bilgiler bulunmaktadır. Bu kısım önemli görüldüğü için Mu'cemü'l Müfehres'e ilave edilmiştir. Kitabın en sonunda da **fihris** bulunmaktadır.

Türkiyede ilk defa hazırlanarak okuyuculara takdim edilen bu kitabın ilimseverlere hayırlı olmasını niyaz ederiz.

Saygılarımızla
TİMAŞ YAYINLARI

AÇIKLAMALAR

1. Kitabın Hazırlanış Şekli:

Bu kitap me'haz itibariyle (معجم الفاظ القرآن الكريم) adlı kitabın tercümesidir. Fakat biz sadece tercüme ile iktifa etmedik. Tercümenin yanı sıra şu çalışmalarda da bulunduk:

a) Tercüme ile birlikte kitapta hatalı bulduğumuz yerleri tashih ettik.

b) Zaid bulduğumuz yerleri tercüme etmedik.

c) Eksik bırakıldığını fark ettiğimiz mevzularda lüzumlu izahlarda bulunmak sûretiyle tercüme dışında bize ait olan bazı beyanlar ileri sürdük.

d) Kitaba yeni bir tertib şekli getirdik. Bu tertib şekliyle kitabın daha kullanışlı olmasını sağladık.

e) Kitabı iki bölüme ayırdık. Birinci bölüm tercümesini yaptığımız kitabı ihtiva etmiştir. İkinci bölümü ise uzun tetkikler yaparak hazırladık. Önce (المعجم المفهرس) adlı kitabı tarayarak ism-i hasları tespit ettik. Sonra lügatlardan ve çeşitli kaynak kitaplardan faydalanmak sûretiyle ism-i haslar hakkında izahat verdik.

Yukarıda sıraladığımız çalışmalar neticesinde kitap bir orijinallik kazanmış oldu. Biz de bu orijinalliği ihsas eder mahiyette olması için hazırladığımız esere (لغة القرآن الكريم) "Kur'ân-ı Kerim Lügati" adını verdik. Esere bu adı vermekteki gayemiz şudur:

Bilindiği üzere Kur'ân-ı Kerim hakikatler hazinesidir. Hazineden istifade edebilmek için bir anahtar lazımdır. İşte bu hakikatler hazinesini açacak ve mânâlarını anlamaya yardım edecek manevi bir anahtar, Kur'ân lafızlarının mânâlarını bilmek ve bu lafızların hangi cümlelerde hangi mânâlarda kullanıldığını öğrenmektir. Bu noktadan dolayı, hazırladığımız eser bir anahtar vazifesi görmektedir. Fakat şurasını da unutmamak gerekir ki, anahtar hazine değildir. Sadece bir âlettir. Bizim, hazineden istifade etmemizi temin eder. Aynen bunun gibi, bu eser de bize Kur'ân'ı tanıtmakta ve Kur'ân'daki kelimelerin mânâlarını bildirmektedir. Bu cihetle gayet faydalı bir kitaptır. Ama, işte Kur'ân-ı Kerim, Kur'ân lafızlarına verilen şu mânâlardan ibarettir, demek bir safsata olur. Zira bu mânâlar sadece Kur'ân'ı tanıtmaya ve Kur'ân'dan istifade ettirmeye vesiledirler. Yoksa -hâşâ- bize Kur'ân âyetlerinin mânâlarını kühüyle bildiren ve Kur'ân'ı bütünüyle ve her cihetle tarif eden ve işte Kur'ân budur, diye gösteren bir unsur değildir ve böyle bir unsur olmaları da imkan haricindedir.

2. Kitaptan İstifade Şekli:

Bu kitaptan güzelce faydalanabilmek için şu hususları göz önünde bulundurmak gerekir:

a) Bu eserde âyet ve cümlelerin mânâları ve mealleri verilmiş değildir. Eğer okuyucu bazı yerlerde âyet ve cümlelerin mânâ ve meallerine rastlarsa, şunu hatırlama getirmelidir: Bu meal ve izah, âyet ve cümlelerin izahı için değil, mânâsı verilen lafzın o âyette ve o cümledeki yerini göstermek içindir. Böylece o lafzı cümledeki yerinde görerek, hangi mânâda kullanıldığını daha iyi anlama imkânı hasıl olmaktadır.

b) Kitapta zikredilen kelimelerin ekserisi isim ve fiildir. Bazı harflere yer verilmişse de, çoğu mühmel bırakılmıştır. Ayrıca zamirler gibi bir kısım lafızlar da kitapta yer alamamışlardır. Bunun sebebi, tercümesini yaptığımız kitapta bu lafızların zikredilmeyişidir. Biz de esasta bu kitaba bağlı kalışımızdan dolayı daha geniş bir araştırmaya girişemedik. Sadece a'lam kısmını hazırlayabildik. Bununla birlikte, her ne kadar bu lafızların Kur'ân'da hangi âyetlerde ve kaç kez zikredildiklerini tespit edemedikse de, okuyuculara bir derece faydalı olabilmek ümidiyle mukaddimede bu lafızların mânâlarını gösterdik. İnşallah nasib olursa ileride bu lafızların Kur'ân'da geçtiği yerleri de tespit ederek, esere derc edeceğiz. Tevfik Allah'tandır.

c) Kur'ân'da geçen kelimeler, Kur'ân'da geçtiği şekilleriyle değil, kökleri itibariyle ele alınmışlardır. Yani mesela (تَعْلَمُونَ) lafzının hangi mânâda olduğunu ve bu lafzın Kur'ân'da hangi âyetlerde varid olduğunu öğrenmek için, bu lafzın kök harfleri olan (علم) maddesine müracaat etmek lâzımdır. Ayrıca kelimelerin ek harfleri nazara alınmamıştır ve ihtiyaç da yoktur. Kelimelere masdar mânâsı verdikten sonra Kur'ân'daki çekimlerini zikrettik; bu çekimleri birer birer mânâlandırmaya lüzum olmadığı kanaatiyle madde ve şık başlarında yaptığımız açıklamalarla iktifa ettik. Mesela yukarıda zikrettiğimiz (علم) maddesinin bir şıkında (عَلِمَ) fiilini mânâlandırdık, bilmek mânâsına geldiğini söyledik. Sonra çekimlerine geçtik. Ayrıca mesela (تَعْلَمُونَ) lafzı biliyorsunuz (veya bileceksiniz yahut...) mânâsına gelir, demedik. Sair kelimeler de verdiğimiz bu izaha göre mânâlandırılmışlardır.

(Arapça bilmeyenlere kolaylık olsun diye bir indeks hazırladık. Böylece herkes indekse bakmak sûretiyle aradığı lafzın eserdeki yerini hiç zorluk çekmeden bulabilecek ve mânâsını öğrenebilecektir.)

Başlıklarda parantez içinde zikrettiğimiz harfler kelime kökleridir. Mesela (أَبَدًا) lafzının kökü (أَبَد)'dir. (أَبَد) maddesine bakılmak sûretiyle (أَبَدًا) lafzının mânâsı ve bu lafzın Kur'ân'da hangi âyetlerde geçtiği öğrenilir.

Yine başlıklarda parantezin sol tarafında kalan rakamlar, sıra numarası olup, kök itibariyle Kur'ân'da ne kadar kelime bulunduğunu gösterir. Parantezin sağında zikredilen rakamlar ise, o lafzın kökünün ve -varsa- müştaklarının ve çekimlerinin hep birlikte Kur'ân'da kaç kez varid olduğunu gösterir.

3. Bazı Arapça Kaideler:

1 — Masdar: Fiilin yahut fiilden müştak olan (ism-i fail, ism-i mef'ul, ism-i tafdil gibi) lafızların köküdür. (الْجُوعُ الشَّفَاعَةُ الْعِلْمُ) gibi.

2 — İsm-i fail: Masdardan sadır olan fiili veya hali gösterene denir. (الْمُفْسِدُ الرَّاحِمُ الْبَائِسُ) gibi.

3 — İsm-i mef'ul: Masdardan sadır olan fiilin yahut halin tesirinde kalana denir. (الْمُكْرَمُ الْمُؤْعُودُ الْمَرْفُودُ) gibi.

4 — Sıfat-ı müşebbehe: İsm-i faile benzer. Bazı vasıfların sahiplerine delâlet için kullanılır. (الظَّمَانُ الْأَعْرَجُ الْأَسْوَدُ) gibi.

5 — Mübalağa sigası: Aşırılık ifade eden isimlerdir. (الرَّؤُفُ الْعَفَّارُ) gibi. (التَّوَابُ) gibi.

6 — İsm-i tafdil: (أَفْعَلُ) vezninde olup, mutlak yahut karşılaştırmalı üstünlük bildiren sıfatlardır. (أَوْلَى أَنْكَرَ أَكْثَرُ) gibi.

7 — İsm-i tasgir: Küçüklük ve azlığı bildiren isimlerdir. (حُتَيْنٌ) gibi.

8 — İsm-i zaman ve ism-i mekan: Zaman ve yer bildiren isimlerdir. (سَجْدُ الْمَجْلِسِ الْمَقَامُ) gibi.

9 — İsm-i âlet: Masdardan müştak olan isimlerdir ki, âletlere delâlet ederler. (مِرْصَادٌ مِيزَانٌ مِفْتَاحٌ) gibi.

10 — Müzekker: Erkeklik bildiren kelimelerdir. Müennes: Dişilik bildiren kelimelerdir. (Türkçede kelimeler tek çeşittir, müzekker ve müennes diye ikiye ayrılmazlar, istisnalar hariçtir.) Mesela: (الْكِتَابُ الْقَلَمُ الرَّجُلُ) gibi lafızlar müzekkerdir. (مَرْيَمُ الْبِنْتُ الدُّنْيَا) gibi lafızlar da müennestir.

11 — Müfred: Tek mevcuta delalet eder. (التُّطْفَةُ الْمُخْلِصُ الْبَلَدُ) gibi. Tesniye: İki mevcutu gösterir. (صَالِحَانِ امْرَأَتَانِ رَجُلَانِ) gibi. Cemi: İkiden fazla mevcuta delalet eder. (شُرَكَاءُ مُؤْمِنُونَ مُسْلِمُونَ) gibi.

12 — Mazi fiili: Geçmiş zamanı bildirir. (نَصَرَ كَتَبَ قَرَأَ) gibi. Muzari fiili: Şimdiki zamanı, gelecek zamanı ve geniş zamanı gösterir. (تَتَرَكُ يَعْلَمُونَ) gibi. Emir fiili: Talep bildirir. Nehiy fiili de talep bildirir. Fakat emir, bir şeyin yapılmasını taleptir. Nehiy ise, yapılmamasını taleptir. Emir fiiline misal: (لَا تَمُشِ لَا تَحْرُزُوا لَا تَمْسُ) Nehiy fiiline misal: (اذْكُرْ اغْبُدُوا افْعَلْ)

Taaccüb fiili: Hayret ve şaşkınlık bildirir. (اَبْصُرْ بِهِمْ اَسْمِعْ بِهِ مَا كَفَرَهُ) gibi.

Fiil ismi: Fiil mânâsını ifade eden isimlere denir. (هَيْهَاتَ هَيْتَ هَلُمَّ) gibi.

Yukarıda bahsini yaptığımız mevzuları tabloda şu şekilde gösterebiliriz:

Signa adı	Misal	Mânâ
Masdar	فَتَّحُ	Açmak, açış....
İsm-i fail	فَاتِحُ	Açan, açıcı
İsm-i mef'ul	مُفْتَوِّحٌ	Açılan, açılmış
Mübalağa sigası	فَتَّاحٌ	Çok açan...
İsm-i tafdil	أَفْتَحُ	Daha açıcı, en açıcı
İsm-i tasgir	فُتِّحُ	Açmacık...
İsm-i zaman ve mekan	مُفْتَحٌ	Açma yeri ve açma zamanı
İsm-i âlet	مِفْتَاحٌ	Açma âleti, anahtar
Müzekker	فَتَّاحِيٌّ	Açmaya ait, açmalı,...
Müennes	فَاتِحَةٌ	Açan, açıcı
Müfred	فَتَّحَةً	Bir kez açış
Tesniye	فَتَّحَاتَانِ	iki kez açış
Cemi	فُتُوحٌ	Açışlar, fetihler
Mazi	فَتَّحَ	Açtı
Muzari	يَفْتَحُ	Açıyor, açar...
Emir	اَفْتَحْ	Aç
Nehiy	لَا تَفْتَحْ	Açma
Taaccüb fiilleri	مَا أَفْتَحَهُ أَفْتَحْ بِهِ	Amma da açıcı! Ne de açıcı!

Tamamlayıcı olması için şu tabloyu da veriyoruz :

Sîga adı	Misal	Mânâ
Mimli masdar	مُفْتَحٌ	Açma, açış,...
Masdar-ı binâ-i merre	فَتْحَةً	Bir kez açış
Masdar-ı binâ-i nevi'	فَتْحَةً	Bir nevi açış
İsm-i mensub	فَتْحِيَّةٌ	Açmaya ait, açmalı,..
Mazi Cahd-i mutlak	لَمْ يَفْتَحْ	Açmadı
mânâsında Cahd-i müstağrak	لَمَّا يَفْتَحْ	Hâlâ (henüz) açmadı
Nefy-i hal	مَا يَفْتَحُ	Açmıyor
Muzari Nefy-i istikbal	لَا يَفْتَحُ	Açmayacak, açmaz
Te'kid-i nefy-i istikbal	لَنْ يَفْتَحَ	Hiç açmayacak, hiç açamayacak
Emr-i Gaib	لِيَفْتَحْ	Açsın
Emir Emir-i Hazır	اَفْتَحْ	Aç
Nehy-i Gaib	لَا يَفْتَحْ	Açmasın
Nehiy Nehy-i Hazır	لَا تَفْتَحْ	Açma
Malum Mazi-Muzari	فَتَحَ يَفْتَحُ	Açtı - Açıyor
Meçhul Mazi-Muzari	فُتِحَ يُفْتَحُ	Açıldı - Açılıyor
Sıfat-ı müşebbehe	الْأَسْوَدُ	Siyah
Fiil ismi	هَلَمَّ	Beri gel, buyur

13 — Zamir: İsmın yerini tutan kelimelerdir. İki kısma ayrılır:

a) Munfasıl zamirler:

أَنَا	هُنَّ	هُمَا	هِيَ	هُمْ	هُمَا	هُوَ
Ben	Onlar (dişi)	İkisi (dişi)	O (dişi)	Onlar (erkek)	İkisi (erkek)	O (erkek)
نَحْنُ	أَنْتُنَّ	أَنْتُمَا	أَنْتِ	أَنْتُمْ	أَنْتُمَا	أَنْتَ
Biz	Sizler (dişi)	İkiniz (dişi)	Sen (dişi)	Sizler (erkek)	İkiniz (erkek)	Sen (erkek)

إِيَّايَ Bana,...	إِيَّاهُنَّ Onlara,.... (dişi)	إِيَّاهُمَا İkisine,.... (dişi)	إِيَّاهَا Ona,.... (dişi)	إِيَّاهُمْ Onlara,.... (erkek)	إِيَّاهُمَا İkisine,.... (erkek)	إِيَّاهُ Ona, onu (erkek)
إِيَّانَا Bize,...	إِيَّاكُنَّ Sizlere,.... (dişi)	إِيَّاكُمَا İkinize,.... (dişi)	إِيَّاكَ Sana,.... (dişi)	إِيَّاكُمْ Sizlere,.... (erkek)	إِيَّاكُمَا İkinize,.... (erkek)	إِيَّاكَ Sana,.... (erkek)

b) Muttasıl Zamirler:

سى... Bana,...	هُنَّ... Onlara,.... (dişi)	هُمَا... İkisine,.... (dişi)	هَا... Ona,.... (dişi)	هُمْ... Onlara,.... (erkek)	هُمَا... İkisine,.... (erkek)	هُ... Ona, onu (erkek)
بِنَا... Biz Bize,...	كُنَّ... Sizlere,.... (dişi)	كُمَا... İkinize,.... (dişi)	كَ... Sana,.... (dişi)	كُمْ... Sizlere,.... (erkek)	كُمَا... İkinize,.... (erkek)	كَ... Sana,.... (erkek)

14 — İsm-i mevsul: Kendisinden sonra gelen cümle ile açıklanan ve iki cümlecigi birbirine bağlayan kelimelerdir. İki kısma ayrılır:

a) Has ism-i mevsul:

Erkek →	الَّذِينَ O kimseler ki,...	الَّذَانِ اللَّذَيْنِ İki kimse ki,...	الَّذِي O kimse ki, o şey ki
Dişi →	الَّتِي الَّتِي اللَّوَاتِي O kimseler ki,...	الَّتَانِ اللَّتَيْنِ İki kimse ki,...	الَّتِي O kimse ki,...

b) Müşterek ism-i mevsul:

مَنْ	O kimse ki, o kimseler ki,...
مَا	O şey ki, o şeyler ki,...
أَيُّ	O kimse ki, o kimseler ki,.... O şey ki, o şeyler ki,....

15 — İşaret isimleri: İşaret etmek için kullanılan kelimelerdir.

Müennes (dişi)			Müzekker (erkek)		
هَؤُلَاءِ Bunlar	هَاتَانِ Bu ikisi	هَذِهِ Bu	هَؤُلَاءِ Bunlar	هَذَانِ Bu ikisi	هَذَا Bu
أُولَئِكَ Şunlar	تَانِكَ Şu ikisi	تِيكَ Şu	أُولَئِكَ Şunlar	ذَانِكَ Şu ikisi	ذَلِكَ Şu
أُولَئِكَ Onlar	تَانِكَ O ikisi	تِلْكَ O	أُولَئِكَ Onlar	ذَانِكَ O ikisi	ذَلِكَ O

Şu kelimeler de işaret isimlerindendir:

ثُمَّ	هُنَالِكَ	هُنَاكَ	هُنَا
Orada, orası	Orada, orası	Şurada, şurası	Burada, burası

16 — Zarf: Zaman ve yer bildiren kelimelerdir. (مَتَى لَدُنْ حَيْثُ) gibi.

17 — Fail: Fiili yapana denir. Tam ve malum fiiller kendisine isnad edilirler. (قَالَ يُوسُفُ) gibi.

18 — Mef'ul: Cümleyi tamamlayıcı bir mahiyet arzeder. Misal: (أَمَّا بِاللَّهِ) . Beş kısma ayrılır.

19 — Mübteda: Kendisine bir hüküm yüklenen isme denir. Misal: (أَلْحَمْدُ لِلَّهِ) .

20 — Haber: Hükmü bildirir. (اللَّهُ عَفُورٌ) gibi.

21 — Nakıs fiiller: Mübteda ile haberin başında yer alırlar. (كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا) gibi.

22 — Fiile benzeyen harfler:

إِنَّ Muhakkak ki mânâsında. لَكِنَّ Lakin, fakat mânâsında

أَنَّ Muhakkak ki mânâsında. لَيْتَ Keşke mânâsında

كَأَنَّ Sanki, gibi mânâsında. لَعَلَّ Umulur ki, belki mânâsında

23 — Hal: Failin veya mef'ulün yahut hem failin, hem de mef'ulün durumunu bildirir. Misal: (عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ) gibi.

24 — Sıfat: Mevsufunun nasıllık ve niteliğini bildirir. Misal: (عَذَابٌ عَظِيمٌ) .

25 — Te'kid: Metbuunu pekiştirmeye yarar. Misal: (لِأَصْلَابِكُمْ أَجْمَعِينَ) .

26 — İzafet: İsim tamlamasıdır. Tamlanana (مُضَافٌ), tamlayana (النَّارِ) muzafun ileyhtir. (مُضَافٌ إِلَيْهِ) denir. (أَصْحَابُ النَّارِ) misalinde (أَصْحَابٌ) muzaf, (النَّارِ) muzafun ileyhtir.

27 — Bedel: Metbuunu pekiştirmek yahut açıklamak için getirilir. Misal: (لِأَيَّالِفٍ قُرَيْشٍ إِيْلَافِهِمْ) .

28 — Atıf harfleri:

- لَا Değil mânâsında.
 بَلْ Bilakis mânâsında.
 إِمَّا Ya, yahut mânâlarında.
 لَكِنَّ Fakat, lakin, ama mânâsında.
 أَوْ Yahut, veya mânâsına gelir.
 فَ... Böylece, nihayet, peşinden gibi mânâlar alır. Takib bildirir.
 ثُمَّ Sonra mânâsında.
 حَتَّى Hatta, öyle ki, nihâyet, ...madıkça gibi mânâlar alır.
 وَ Ve mânâsında.
 أَمْ Yoksa, yahut mânâlarında.

29 — Harf-i cerler:

- إِلَى ...e, ...a, ...ye, ...ya gibi mânâlar alır.
 بِ... İle mânâsında.
 حَاشَا Dışında, münezze, hâşâ gibi mânâlar alır.
 حَتَّى Tâ ki, nihayet, ...e kadar mânâsında.
 خِلا Dışında, hariç mânâsına gelir.
 رَبِّ Nice, bazı mânâsında.
 عِدا Hariç, dışında mânâsında.
 عَلَى Üstünde, üstüne mânâsında.
 عَنْ ...den, ...dan, ...den dolayı gibi mânâlar alır.
 فِي ...de, ...da mânâsında.
 كَ... Gibi mânâsında.
 لِ... İçin, sebebiyle, ait gibi mânâlar alır.
 لَوْلَا Olmasaydı mânâsında.
 مُدُّ ...de, ...da mânâsında.
 مُنْدُ ...de, ...da mânâsında.
 مِنْ ...den, ...dan mânâsında.
 وَ Yemin ederim ki, and olsun ki mânâsına gelir.
 تَدُّ Yemin ederim ki, and olsun ki mânâsına gelir.

KUR'ÂN-I KERİM'DE GEÇEN BAZI KELİMELER

(Bu kelimeler, lügat ve a'lam kısmında olmayan kelimelerdir.)

1 — (اَ): Mi? Mı? Kendisinden sonra gelen elif harfiyle birleşir. Mi-
sal: (آله). Aslı (آله)'dür.

2 — (إِذْ): O zaman, olduğunda, bir de ne görsün!, zira...

Kur'ân'da şu şekillerde geçer: (وَإِذْ فَادُ إِذْ).

3 — (إِذَا): Zaman (...diği vakit), birden, bir de ne görsün!,... (إِذَا):
O takdirde, öyleyse, o zaman... (إِذَا): ...diği zaman, ne zaman ki...
Kur'ân'da şu şekillerde geçer: (إِذَا وَإِذَا فَادُ إِذَا فَادُ إِذَا إِذَا).

4 — (أَلَا): Dikkat! (أَلَا) = (أَلَا): Olmaz mı?, değil mi?...

5 — (أَلَا): Değil mi? ...malı, ...meli. (أَلَا) = (أَلَا): Olmaması (...
maması)...

6 — (أَلَا): Ancak, dışında, yalnız, başka. (أَلَا) = (أَلَا): Olmazsa
(...mazsa),... Kur'ân'da geçiş şekli: (وَأَلَا أَلَا)

7 — (أَلَيْ): O kimse ki, o şey ki... Kur'ân'da geçiş şekli: (وَأَلَيْ لَيْ)
(كَأَلَيْ بِالْأَيْ)

8 — (أَلَيْ): O kimse ki, o şey ki... (أَلَيْ): O kimseler ki, o şeyler ki...
Kur'ân'da geçiş şekilleri: (أَلَيْ لَيْ لَيْ لَيْ لَيْ لَيْ لَيْ لَيْ لَيْ لَيْ لَيْ لَيْ لَيْ لَيْ)
(فَالْأَيْ بِالْأَيْ وَالْأَيْ لَيْ لَيْ)

35 — (عَنْ) : ...den, ...dan, ...den dolayı, ...yi, ...ye, ...i, ...e, ...a, ...de, ...da. Kur'ân'da geçiş şekli: (عَنْ وَعَنْ عَنِّي عَنْكَ عَنْهُ عَنْهَا عَنْهُمَا عَنَّا عَنْكُمْ عَنْهُمْ)

36 — (عَمَّ) : Aslı: (عَنْ مَا) : Neden?, neyi? (عَمَّ) : Aslı (عَنْ مَا)'dır. Bakınız: (مَا) kelimesi.

37 — (ف ...) : O halde, demek ki, böylece, nihayet, peşinden, yani, çünkü, yine, dahi (de, da), bu yüzden, işte, bak, nasıl, artık. (Bazen zaid olarak getirilir.)

38 — (فِي) : ...de, ...da, içinde, hakkında, dair, ait, ile beraber, nispeten, göre, sebebiyle, yüzünden, ...e, ...a, ...ye, ...yi. Kur'ân'da geçiş şekli: (فِي أَبِي فَبِي لَبِي وَفِي فِيهِ وَفِيهِ فِيهَا وَفِيهَا فِيهِمَا فَبَيْنَا فَبَيْنَا فِيكُمْ وَفِيكُمْ فِيهِمْ فِيهِمْ) .

39 — (فِيْم) : Nede?, ne hakkında?, neye dair?, neye dayanarak?

40 — (قَدْ) : Muhakkak ki, şüphesiz, bazen mümkün (...e bilir), ...miş, ...miştir. Kur'ân'da geçiş şekli: (قَدْ فَقَدْ لَقَدْ وَلَقَدْ وَقَدْ) .

41 — (كَ ...) : Gibi.

42 — (كَ ... كَ) : Sana, seni, senin. Kur'ân'da geçiş şekli: (كَ ... كَ بِكَ لَكَ) .

43 — (كَ ... كَ) : Sana, seni, senin. Kur'ân'da geçiş şekli: (كَ ... كَ) .

44 — (كَأَنَّ) : Sanki, gibi. Bazen şeddesi kaldırılır, (كَأَنَّ) şeklinde okunur. Bakınız: (أُنَّ) kelimesi. Kur'ân'da geçiş şekli: (كَأَنَّ كَأَنَّكَ كَأَنَّهَ كَأَنَّهَا) .

45 — (كَأَنَّمَا) : Sanki ancak, tıpkı, gibi. Kur'ân'da geçiş şekli: (كَأَنَّمَا فَكَأَنَّمَا)

46 — (كَذَلِكَ) : Onun gibi, aynen öyle de, öyle, böylece. Kur'ân'da geçiş şekli: (كَذَلِكَ كَذَلِكَ فَكَذَلِكَ وَكَذَلِكَ كَذَلِكَ) .

47 — (كَمْ) : Kaç?, nice, ne kadar! Kur'ân'da geçiş şekli: (كَمْ وَكَمْ) .

48 — (كُمْ ... كُمْ) : Size. sizi, sizin. Kur'ân'da geçiş şekli:

(كُمْ بِكُمْ لَكُمْ فَلكُمْ وَلَكُمْ) .

49 — (كَمَا) : Nasıl ki, nitekim, olduğu gibi (...diği gibi), ...diği anda, şekilde, öyle ki.

50 — (كُـمَا ...) : İkinize, ikinizi, ikinizin. Kur'ân'da geçiş şekli:
(لَكُـمَا ... كُـمَا)

51 — (لَكِنَّ) : Lakin, ama, fakat. Kur'ân'da geçiş şekli:
(وَلَكِنَّ لَكِنَّ)

52 — (لَكِنَّ) : Lakin, fakat, ama. Kur'ân'da geçiş şekli:
(وَلَكِنَّ وَلَكِنَّ وَلَكِنَّ وَلَكِنَّ وَلَكِنَّ)

53 — (لَمْ) : ...madı, ...medi,... Kur'ân'da geçiş şekli:
(لَمْ أَلَمْ أَلَمْ أَلَمْ أَلَمْ)

54 — (لِمَ) : Niçin?, neden?, niye? Kur'ân'da geçiş şekli: (لِمَ لِمَ)

55 — (لَمَّا) : Ancak, başka, dışında, yalnız, sadece, mutlaka, vaktaki, ...diği zaman, henüz ...madı, hâlâ ...medi... Kur'ân'da geçiş şekli:
(لَمَّا فَلَمَّا وَلَمَّا أَوْلَمَّا)

56 — (لَنْ) : Hiç ...meyecek, hiç ...emeyecek, ...Kur'ân'da geçiş şekli:
(لَنْ أَلَنْ أَلَنْ)

57 — (لَوْ) : Eğer, şayet, ...şeydi, keski, ...se,... (Bu kelime — وَ — harfi ile birlikte olduğu zaman, önceki mânâlarla ifade edilmekle birlikte ayrıca bile, olsa bile mânâlarını da ifade eder. Cümledeki yerine göre mânâ alır. Kur'ân'da geçiş şekli: (لَوْ فَلَوْ وَلَوْ أَوْلَوْ) .

58 — (لَوْلَا) : Nolaydı, olmasaydı, olmaz mıydı? Kur'ân'da geçiş şekli:
(لَوْلَا فَلَوْلَا وَلَوْلَا) .

59 — (مَا) : O şey ki, o ki, herhangi, şey, ne?, ne (ne ki), olması (...ması), müddetçe, ...mak, ...mek, değil,... (Bazen zaid olarak getirilir.) Kur'ân'da geçiş şekli: (مَا بِمَا فَبِمَا وَبِمَا عَمَّا فَمَّا أَفَمَّا فِيمَا لِمَا وَلِمَا مِمَّا وَمِمَّا وَمَا) .

60 — (مِنْ) : Neden? (hangi şeyden?) Aslı: (مِنْ مَا) .

(مِنْ مِمَّا) Aslı: (مِنْ مَا)'dır. Bakınız: (مَا) kelimesi.

(مِنْ مِمَّنْ) Aslı: (مِنْ مَنْ) . Bakınız: (مَنْ) kelimesi.

61 — (مَنْ) : Kim?, kim ki, o kimse ki, o ki, ...en kimse, ...en kimseler, kimi, kimisi. Kur'ân'da geçiş şekli: (مَنْ أَمَّنْ بِمَنْ وَبِمَنْ فَمَنْ أَفَمَنْ كَمَنْ لَمَنْ وَلَمَنْ)
(لِمَنْ وَلِمَنْ مِمَّنْ وَمِمَّنْ وَمَنْ أَوْمَنْ)

62 — (مِنْ) : ...den, ...dan, hangi, ...den dolayı, için, bedel, ...e karşılık, herhangi, hiç, ...e, ...a, ...ye, ...ya. Kur'ân'da geçiş şekli:

(مِنْ فَمِنْ أَفَمِنْ لِمِنْ وَمِنْ مَبَى مِنْكَ مِنْهُ فَمِنْهُ وَمِنْهُ مِنْهَا فَمِنْهَا وَمِنْهَا مِنْهُمَا مِمَّا وَمِمَّا مِنْكُمْ فَمِنْكُمْ لِمِنْكُمْ وَمِنْكُمْ مِنْكُمْ مِنْهُمْ فَمِنْهُمْ وَمِنْهُمْ مِنْهُمْ)

63 — (لَ...) : Elbette, mutlaka. Bu bazen (لَ...) şeklinde yazılır.

64 — (لَ...) : Elbette, mutlaka.

65 — (لَنَا ...) : Biz, bize, bizi, bizim. Kur'ân'da geçiş şekli: (لَنَا ...)
(وَلَنَا)

66 — (نَحْنُ) : Biz. Kur'ân'da geçiş şekli:

(نَحْنُ أَنْحُنُ لَنَحْنُ وَنَحْنُ)

67 — (وَ) : Ve, ...dığı halde, iken (...ken), ...erek, ile birlikte, and olsun ki, yemin ederim, nice. (Bazen zaid olarak getirilir.)

68 — (هُ...) : Mânâsı yoktur. Durak yerinde bulunur.

69 — (هُ...) : Ona, onu, onun. Kur'ân'da geçiş şekli:

(... هُ... بِهِ وَبِهِ لَهُ فَلَهُ وَلَهُ)

70 — (هَا ...) : Ona, onu, onun. Kur'ân'da geçiş şekli:

(... هَا ... بِهَا لَهَا فَلَهَا وَلَهَا)

71 — (هَذَا) : Bu. Kur'ân'da geçiş şekli: (هَذَا ...)

72 — (هَذِهِ) : Bu. Kur'ân'da geçiş şekli: (هَذِهِ ...)

73 — (هَلْ) : Mi?, mı?, ...Kur'ân'da geçiş şekli: (هَلْ ...)

74 — (هُمْ) : Onlar. Kur'ân'da geçiş şekli: (هُمْ ...)

75 — (هُمْ ...) : Onlara, onları, onların. Kur'ân'da geçiş şekli:

(... هُمْ ... بِهِمْ لَهُمْ فَهُمْ فَلَهُمْ وَلَهُمْ)

76 — (هُمَا) : İkişi. Kur'ân'da geçiş şekli: (هُمَا ...)

77 — (هُمَا ...) : İkisine, ikisini, ikisinin. Kur'ân'da geçiş şekli:

(... هُمَا ... بِهِمَا لَهُمَا فَلَهُمَا)

78 — (هُنَّ): Onlar.

79 — (هُنَّ ...): Onlara, onları, onların. Kur'ân'da geçiş şekli:

(... هُنَّ بِهِنَّ لَهُنَّ فَلَهُنَّ وَلَهُنَّ).

80 — (هُوَ): O. Kur'ân'da geçiş şekli: (هُوَ فَهُوَ لَهُوَ وَهُوَ).

81 — (هِيَ): O. Kur'ân'da geçiş şekli: (هِيَ هِيَ فَهِيَ لَهَا وَهِيَ).

82 — (هِيَ ...): Bana, beni, benim. Kur'ân'da geçiş şekli:

(... هِيَ ... هِيَ لِي وَهِيَ).

83 — (يَا): Ey! Kur'ân'da geçiş şekli: (يَا وَيَا).